नावो न सन्ति सेनाया बङ्कप्रस्तारयितुं तथा । वणिजामुपघातश्च कथमस्मद्विधश्चरेत् ।
विस्तीर्णश्चैव नः सैन्यं हन्याच्छिद्रेण वै परः । प्लवोडुपप्रतारश्च नैवात्र मम रोचते ।
अहं त्विमं जलनिधिं समारप्स्याम्युपायतः । प्रतिशेष्याम्युपवसन् दर्शयिष्यति मान्ततः ।
न चेद्दर्शयिता मार्गं धक्ष्याम्येनमहं ततः । महास्त्रैरप्रतिहतैरत्यग्निपवनोज्ज्वलैः ।
इत्युक्त्वा सहसौमित्रिरुपस्पृश्याथ राघवः । प्रतिशिश्ये जलनिधिं विधिवत् कुशसंस्तरे । १९१००
सागरस्तु ततः स्वप्ने दर्शयामास राघवं । देवो नदनदीभर्त्ता श्रीमान् यादोगणैर्वृतः ।
कौशल्यामातरित्येवमाभाष्य मधुरं वचः । ह्रदमित्याह रत्नानामाकरैः शतशोवृतः ।
ब्रूहि किन्ते करोम्यत्र साहाय्यं पुरुषर्षभ । ऐक्ष्वाकुर्ह्यस्मि ते ज्ञातिरिति रामस्तमब्रवीत् ।
मार्गमिच्छामि सैन्यस्य दत्तं नदनदीपते । येन गत्वा दशग्रीवं हन्यां पौलस्त्यपांसनं ।
यद्येवं याचतो मार्गं न प्रदास्यति मे भवान् । शरैस्त्वां शोषयिष्यामि दिव्यास्त्रप्रतिमन्त्रितैः । १९१०५
इत्येवं ब्रुवतः श्रुत्वा रामस्य वरुणालयः । उवाच व्यथितो वाक्यमिति बद्धाञ्जलिं स्थितः ।
नेच्छामि प्रतिघातन्ते नास्मि विघ्नकरस्तव । शृणु चेदं वचो राम श्रुत्वा कर्त्तव्यमाचर ।
यदि दास्यामि ते मार्गं सैन्यस्य व्रजतो मया । अन्येऽप्याज्ञापयिष्यन्ति मामेवं धनुषोबलात् ।
अस्ति तत्र नलो नाम वानरः शिल्पिसम्मतः । त्वष्टुर्द्दैवस्य तनयो बलवान् विश्वकर्म्मणः ।
स यत् काष्ठं तृणं वापि शिलाम्बा क्षेप्स्यते मयि । सर्व्वं तद्धारयिष्यामि स ते सेतुर्भविष्यति । १९११०
इत्युक्त्वान्तर्हिते तस्मिन् रामो नलमुवाच ह । कुरु सेतुं समुद्रे त्वं शक्तोह्यसि मतो मम ।
तेनोपायेन काकुत्स्थः सेतुबन्धमकारयत् । दशयोजनविस्तारमायतं शतयोजनं ।
नलसेतुरितिख्यातो योऽद्यापि प्रथितो भुवि । रामस्याज्ञां पुरस्कृत्य निर्य्यातो गिरिसन्निभः ।
तत्रस्थं स तु धर्म्मात्मा समागच्छद्विभीषणः । भ्राता वै राक्षसेन्द्रस्य चतुर्भिः सचिवैः सह ।
प्रतिजग्राह रामस्तं स्वागतेन महामनाः । सुग्रीवस्य तु शङ्काऽभूत् प्रणिधिः स्यादिति स्म ह । १९१५
राघवः सत्यचेष्टाभिः सम्यक् सुचरितेङ्गितैः । यदा तत्त्वेन तुष्टोऽभूत् तत एनमपूजयत् ।
सर्व्वराक्षसराज्ये चाप्यभ्यषिञ्चद्विभीषणं । चक्रे च मन्त्रावरजं सुहृदं लक्ष्मणस्य च ।
विभीषणमते चैव सोऽत्यक्रामन्महार्णवं । ससैन्यः सेतुना तेन मासेनैव नराधिप ।
ततो गत्वा समासाद्य लङ्कोद्यानान्यनेकशः । भेदयामास कपिभिर्म्महान्ति च बहूनि च ।
तत्रस्थौ रावणामात्यौ मन्त्रिणौ शुकसारणौ । चरौ वानररूपेण तौ जग्राह विभीषणः । १९१२०
प्रतिपन्नौ यदा रूपं राक्षसं तौ निशाचरौ । दर्शयित्वा ततः सैन्यं रामः पश्चादवासृजत् ।
निवेश्यापवने सैन्यं तत्पुरः प्राञ्जवानरं । प्रेषयामास दौत्येन रावणस्य ततोऽङ्गदं ।

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि रामोपाख्यानपर्व्वणि सेतुबन्धने द्व्यशीत्यधिकद्विशततोऽध्यायः ॥ २८२ ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ प्रभूतान्नोदके तस्मिन् बहुमूलफले वने । सेनां निवेश्य काकुत्स्थो विधिवत् पर्य्यरक्षत ।
रावणः संविधिञ्चक्रे लङ्कायां शास्त्रनिर्म्मितां । प्रकृत्यैव दुराधर्षां दृढप्राकारतोरणां ।